

23. Bátmonostor, Laposok

(Bács-Kiskun megye) U, R

2001. november 24-i terepbejárásomon korábban talált légi fotó azonosítására tettem kísérletet. A légi fotót a Földmérési és Távvezérlési Intézet légifotó-tárában találtam 0-073-1420-as számon, rajta egy nagy négyzetes alakú építmény található.

A terület a Bátmonostort Szeremlével összekötő alsóbbrendű úttól É-ra található. A területet É-ról és Ny-ról a Ferenc-csatorna határolja, D-ről a már említett út található meg. Ottjártamkor frissen volt szántva. A légi fotón látható objektumot a terepen nem láttam, annak ellenére, hogy igen alaposan bejártam a teljes területet. Egyetlen helyen jelentkezett az út mentén, kb. 8-10 m szélességben és kb. 30-40 m hosszan leletanyag. Az előkerült anyag: neolitik és rézkori cserepek, illetve egy kőeszköz. Ezek mellett a felületen jelenkori cserepek is voltak.

VADAY ANDREA – HAJDÚ ÁDÁM

24. Belvárdgyula, Topos

(Baranya megye) Rő

Az M6-56 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonalának Baranya megyei szakaszán két részletben, 2001. április 10.–május 11. és október 8–18. között végeztünk terepbejárást. A területet a nyomvonalon 100-100 méteres sávban jártuk be, illetve adott esetben a lelőhely teljes kiterjedését meghatároztuk. A kijelölt terület 77,9%-át sikerült bejárni, a többi rész erdő, mocsár, gyeppel miatt járhatatlan volt.

Egy enyhén lankás domboldalon szórvány leletekkel jelzett, kis római kori telep nyomait találtuk (44. lh.).

A leletek a Janus Pannonius Múzeum gyűjteményébe kerültek.

KÁRPÁTI GÁBOR

25. Benczúrfalva, Majorhegy

(Nógrád megye) B

2001. március 12–14. között szennyvízberuházást megelőző terepbejárást végeztünk. A tervezett nyomvonalat bejárva a hegy alatt a patak partján, a falu kiszögélyén 200–250 méter hosszan késő bronzkori (Pili-nyei kultúra, Kyjatice kultúra) lelőhelyet figyeltünk meg. A régészeti jelenség a szántott felszínen igen intenzíven, de foltokban jelentkezett. Korábban Patay Pál már ástott ennek a területnek a közelében, így szinte biztos, hogy az erődített településen kívüli kézműves műhelyek, illetve a vártól távolabb a temető feltárása várható ezen a területen.

TANKÓ KÁROLY

26. Beregsurány, Református templom

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kk

A templom műemléki felújításához kapcsolódóan fal-kutatást és szintmeghatározást végeztünk. Azonosítottuk az elbontott sekrestye helyét is.

A templom 1335 és 1363 között épült, nem azonos a korábbi forrásokban említett surányi templommal. Eredeti részletei közül eddig csupán a D-i és a Ny-i kapu, a D-i kapu felett egy körablak, valamint a szentély D-i oldalán egy elfalazott csúcsíves ablak volt ismert. A kutatás során megállapítottuk, hogy a hajó többi gótikus ablaka – melyek egy Rómer-rajz szerint osztósugaras, mérműves nyílások voltak – egy 1893-as átalakítás során megsemmisültek. Előkerült viszont az egykori, gerendafödémek sekrestyébe vezető, egyszerű, élszedett, csúcsíves ajtó, valamint megtaláltuk a szentély eredeti boltozatának lefaragott vállait is. A járószint a mainál 40 cm-rel lentebb húzódott.

A 15. század végén a szentélyt átépítették. Ekkor keletkeztek a szentély ma is működő ablakai, valamint a jelenlegi boltozat is. E periódus további emlékeként feltártuk a szentségtartó fülke számárhátíves, vakméműves felső részét.

Az újkor elején megrongálódott templomot 1715-ben állították helyre, de a középkori részleteket ekkor még megőrizték.

A Ny-i homlokzat elé 1893-ban tornyot emeltek, ekkor alakították ki a jelenlegi nyílásrendszert is.

Az újkorban birtokos Bay család 1828-ban kriptát építtetett a templomba. A jelenlegi járószint legkorábban ekkor, legkésőbb az 1893-as építkezés nyomán alakult ki.

SIMON ZOLTÁN

27. Bezi-Fehértő-Győrsövényház-Köny-Markotabödöge

(Győr-Moson-Sopron megye) Á, Kö

2001-ben folytattuk a Keleti Tóköz elpusztult árokrendszerének kutatását. Munkánknak három alapvető célja volt: 1. a teljesen elpusztult árkok, árokszakaszok azonosítása. 2. az árkok felépítésének, belső szerkezeti jellemzőinek pontos megismerése. 3. az árokrendszer funkciójának és működésének lehetőség szerinti rekonstrukciója.

Az objektumok megfigyelhető maradványaira, vagy azok feltehető helyére keresztben kutatóárkokat húztunk. A megfigyelt jelenségeket rajzban rögzítettük és (nem minden esetben) fotót is készítettünk. Egyes kutatóárkokból (elsősorban a medrek betöltéséből) talajmintát is vettünk. Korhatározó értékű leletanyag egyetlen kutatóárkokból sem került elő. Meghatároztuk a kutatópontok tengerszint feletti magasságát is.

2001. március 30. és október 21. között 42 kutatóárkot ástunk ki (37–76. kutatóárok, 1–2. szelvény). A kutatóárkok helyileg hét község határába estek: Tárnokréti, Rábcakapi, Cakóháza, Fehértő, Győrsövényház, Köny, Markotabödöge.

A kutatás folyamán olyan tapasztalatokra is szert tettünk, amelyek némileg módosítják korábbi ismereteinket. Így például három esetben olyan objektummal találkoztunk, amelyek nem az eddigi „megszokott” ket-